

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 4. oktober 2010
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2010-792-1442
Dok.: RAJ41588

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1555 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 14. september 2010. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Lars Barfoed

/

Ole Hasselgaard

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1555 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del):

”Ministeren bedes forholde sig til den kritik, der rejses i artiklen "FN: For få racismesager", jf. Jyllands-Posten den 26. august 2010, 1. sektion, side 6., og vil ministeren undersøge om der kunne rejses flere sager?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet anmodet om bidrag fra Rigsadvokaten, som har oplyst følgende:

”Efter straffelovens § 266 b straffes den, der offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering.

Straffen er bøde eller fængsel indtil 2 år. Det skal efter bestemmelsens stk. 2 betragtes som en særligt skærpende omstændighed ved straffens fastsættelse, hvis forholdet har karakter af propaganda-virksomhed, dvs. udøvelse af en vis systematisk, intensiv eller vedvarende virksomhed med henblik på at påvirke meningsdannelsen.

Straffelovens § 266 b omfatter således udtalelser mv., som fremsættes offentligt eller – hvis det ikke er tilfældet – med forsæt til udbredelse i en videre kreds. Udtalelsen skal være rettet mod en gruppe af personer på grund af dens race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering. Udtalelsen skal endvidere indebære, at den pågældende gruppe trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve mv.

Det antages, bl.a. på baggrund af forarbejderne til straffelovens § 266 b, at forhold af mindre grovhed skal holdes uden for det strafbare område. Dette er navnlig begrundet i hensynet til ytringsfriheden.

Det er i den juridiske litteratur anført, at kerneområdet for bestemmelsen er udtalelser, der går ud på, at den pågældende gruppe generelt mangler værdi som mennesker, herunder ligestilling med dyr. Det samme gælder generaliserende påstande om grov kriminalitet, negative personlige egenskaber og umoralsk eller anstødelig levevis, jf. f.eks. Greve m.fl.: Kommenteret straffelov – speciel del (9. udgave, 2008), s. 442.

2. Der er i Rigsadvokatmeddelelse nr. 9/2006 fastsat nærmere retningslinjer for behandlingen af sager om overtrædelse af straffelovens § 266 b.

Det følger således af Rigsadvokatmeddelelsen, at der i alle sager, hvor der er rejst sigtelse for overtrædelse af straffelovens § 266 b, skal ske forelæggelse for Rigsadvokaten med henblik på afgørelse af tiltalsspørgsmålet. Det er således Rigsadvokaten, der beslutter, om der i en given sag skal rejses tiltale, eller om påtale skal opgives.

Derudover skal Rigsadvokaten underrettes om anmeldelser om overtrædelse af straffelovens § 266 b, hvor statsadvokaten efter indstilling fra politidirektøren afviser at indlede efterforskning eller indstiller en påbegyndt efterforskning.

Statsadvokatens afgørelse om at afvise at indlede efterforskning eller indstille en påbegyndt efterforskning kan påklages til Rigsadvokaten, mens Rigsadvokatens afgørelse om at opgive påtale kan påklages til Justitsministeriet.

For sager om overtrædelse af straffelovens § 266 b er der endvidere etableret en ordning, hvorefter endelige domme mv. er tilgængelige på Rigsadvokatens hjemmeside i anonymiseret form. Oversigten opdateres løbende og indeholder oplysninger om fældende afgørelser samt frifindende domme vedrørende overtrædelse af straffelovens § 266 b i perioden fra 2000 til seneste opdatering den 30. juli 2010.

3. Rigsadvokaten har til brug for FN's Racediskriminationskomité's eksamination af Danmark tidligere udarbejdet opgørelser over afgørelser i de sager, der har været forelagt for eller indberettet til rigsadvokaturen i perioden 2004-2009.

Oplysningerne er gengivet i nedenstående tabeller:

Tabel 1 omfatter sager, hvor der er rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 266 b. Sagerne indgår i tabellen i det år, hvor der er truffet afgørelse af Rigsadvokaten om tiltalerejsning. Antallet af domfældelser/antallet af sager afgjort med bødeforelæg refererer til de tiltaler, der er rejst i årets løb, men domfældelsen/afgørelsen med bødeforelæg er ikke nødvendigvis sket i samme år, som tiltalen er rejst.

Tabel 1

År	Antal sager, hvori der er rejst tiltale	Antal tiltalte personer	Antal sager, hvori der er sket domfældelse	Antal sager, der er afgjort med bødeforelæg	Antal sager, hvori der er sket frifindelse
2004	3*	4	1		1
2005	3	3	3		
2006	6	6	5	1	
2007	8*	9	4	1	1
2008	4	4		2	

2009	6*	6	4	1	
Total	30	32	17	5	2

*) Én af sagerne er afgjort med tiltalefrafald

Tabel 2 omfatter de underretninger, som rigsadvokaturen har modtaget fra politidirektøren og/eller statsadvokaten om sager, hvor anmeldelsen er afvist eller, hvor efterforskningen er indstillet, jf. retsplejelovens § 749, stk. 1 og stk. 2.

Tabellen omfatter endvidere de sager, hvori der har været rejst sigtelse for overtrædelse af straffelovens § 266 b, men hvor rigsadvokaturen har opgivet påtale i sagen, jf. retsplejelovens § 721. Sagerne indgår i tabellen i det år, hvor der er truffet afgørelse af politidirektøren efter forelæggelse for statsadvokaten om afvisning af anmeldelsen eller indstilling af efterforskningen, eller i det år, hvor der er truffet afgørelse af Rigsadvokaten om at opgive påtalen.

Tabel 2

År	Antallet af sager, hvor politidirektøren har afvist anmeldelsen efter retsplejelovens § 749, stk. 1	Antallet af sager, hvor politidirektøren har indstillet efterforskningen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2	Antallet af sager, hvor påtale er opgivet
2004	12	5	4
2005	15	8	3
2006	11	10	6
2007	6	4	10
2008	1	3	1
2009	1	1	3
Total	46	31	27

4. Som det fremgår af afsnit 3, træffer anklagemyndigheden i en række sager vedrørende mulig overtrædelse af straffelovens § 266 b afgørelse om afvisning af anmeldelse, indstilling af efterforskning eller påtaleopgivelse.

Dette skyldes det helt grundlæggende princip, at anklagemyndigheden – som i andre straffesager – ikke rejser tiltale i sager om overtrædelse af straffelovens § 266 b, hvor der ikke er en rimelig formodning om, at der vil ske domfældelse i retten. Der kan herved henvises til retsplejelovens § 96, stk. 2, om anklagemyndighedens objektivitetsprincip, hvorefter de offentlige anklagere ikke blot skal påse, at skyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted.

Anklagemyndighedens vurdering af, hvorvidt der i en konkret sag er grundlag for at gå videre med efterforskningen eller rejse tiltale mod en bestemt person for overtrædelse af straffelovens § 266 b,

beror – som i andre straffesager – på en samlet vurdering af omstændighederne i den konkrete sag.

I visse tilfælde vil efterforskningen blive indstillet, fordi det ikke har været muligt at identificere gerningsmanden. I andre tilfælde skønnes det ikke muligt at bevise, at den pågældende har fremsat udtalelser med et indhold som anført af forurettede.

Endelig vil afgørelsen om at afvise anmeldelse, indstille efterforskningen eller opgive påtale i visse tilfælde være begrundet i, at anklagemyndigheden vurderer, at der ikke er tale om en overtrædelse af straffelovens § 266 b. Det vil f.eks. være tilfældet, hvis udtalelsen ikke kan anses for at være fremsat offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds. Det vil også være tilfældet, hvis udtalelsen ikke er af en sådan grovhed, at den kan anses for omfattet af straffelovens § 266 b, jf. det under afsnit 1 anførte om kravet til udtalelsens grovhed.

Ved vurderingen af, om en konkret udtalelse må anses for at udgøre en overtrædelse af straffelovens § 266 b, inddrager anklagemyndigheden navnlig forarbejderne til bestemmelsen og retspraksis på området.

5. Afslutningsvis vil jeg gerne understrege, at politi og anklagemyndighed har stor fokus på sager om overtrædelse af straffelovens § 266 b.

Som det fremgår af det ovenfor anførte, er der bl.a. etableret en særlig indberetnings- og forelæggelsesordning, som indebærer, at alle sager om overtrædelse af straffelovens § 266 b skal forelægges for den regionale statsadvokat og – hvis der er rejst sigtelse i sagen – tillige for Rigsadvokaten. Denne ordning betyder således, at alle sager om overtrædelse af straffelovens § 266 b behandles af mindst to instanser i anklagemyndigheden og dermed undergives en indgående juridisk og bevismæssig vurdering. Herudover kan afgørelser i disse sager om at afvise anmeldelse, indstille efterforskningen eller opgive påtale – afhængig af, hvilken myndighed der har truffet afgørelsen – påklages til enten Rigsadvokaten eller Justitsministeriet.

Den nævnte forelæggelses- og indberetningsordning bidrager sammen med bl.a. domsoversigten vedrørende straffelovens § 266 b desuden til at sikre en ensartet praksis for anklagemyndighedens afgørelse af tiltalespørgsmålet i disse sager, ligesom ordningen indebærer, at der kan føres et særligt tæt og løbende tilsyn med politiets og anklagemyndighedens behandling af sagerne.

Det er min opfattelse, at anklagemyndigheden rejser tiltale i de sager om overtrædelse af straffelovens § 266 b, hvor der er grundlag for det, og det er efter min opfattelse væsentligt også på dette område at fastholde anklagemyndighedens grundlæggende objektivitetsprincip, som er med til at sikre, at der ikke sker strafforfølgning

af personer, hvor der ikke er en rimelig formodning om, at de pågældende vil blive fundet skyldige af domstolene.”

På baggrund af Rigsadvokatens redegørelse finder Justitsministeriet ikke, at der er grundlag for den kritik, som FN's racediskriminationskomité har rejst vedrørende antallet af sager om overtrædelse af straffelovens § 266 b, som anklagemyndigheden indbringer for domstolene.